JAVA-BODE.

NIEUWS- HANDEL- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERLANDSCH-INDIE.

A°. 1853. Zaturdag 19 November. N°. 92.

Prijs per halfjaar voor *Batavia* .... *f* 12.50
» » » » *Java* .... » 15.—
» » » » *Buitenbezittingen* ...... » 17.50
De betaling geschiedt vooruit. — Brieven *franco*.

De JAVA-BODE verschijnt op Woensdag en Zaturdag van elke week, vóór posttijd.

De prijs der Advertentiën *met derzelver herhaling* is *zestig duiten* voor de *vijf woorden*, behalve het zegel.

Bij deze Courant behoort één BIJVOEGSEL.

Civiel Departement.

GEPENSIONEERD:

op zijn verzoek eervol uit 's lands dienst ontslagen schout te Riouw *J. J. Cocq*.

BENOEMD:

ter Westkust van Sumatra,

tot kommies op het residentiekantoor in de Padangsche Bovenlanden, *W. van Ommen*, thans kommies op het residentiekantoor te Tapanolie.

tot kommies op het residentiekantoor te Tapanolie, *G J. J. Deutz*, thans posthouder op de Batoe Eilanden.

tot posthouder op de Batoe Eilanden, *L van Roode*, thans waarnemend gezaghebber te Loeboesikaping.

---

tot griffier bij den landraad te Samarang, *W. H. Herklots*, kandidaat notaris aldaar.

VERLEEND:

een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den resident van Rembang *J. G. A. Gallois*.

Vendutien.

Op Maandag 21 November, voor het woonhuis van den heer *J. A. Huffenreuter*, op Goenoeg saharie digt bij de nieuwe brug.

Op Dingsdag 22 November, voor het kommissiehuis van *A. van Ommeren en Co.*

Op Woensdag 23 November, voor het commissiehuis van *Voute Jacobsen*.

Op Donderdag 24 November, voor het woonhuis van den heer *L. A. du Bois*, in den Gang Boentoe (Koningsplein), door *Vaupel en Co.*

Op Vrijdag 25 November, voor een huis in het geniekampement, door gebr. *Koselje en Co.*

Aangekomen Vreemdelingen.

Van 7 tot en met 17 November.

ROTTERDAMSCH HOTEL. *Sparkes*, van Singapore. — *J. E. Teysmann en echtgenoot*, van Buitenzorg. — *D. L. Aulnoy*, van Sydney. — *Hecking Colenbrander*, van de reede. — *George Meacom*, van Australië.

HOTEL DER NEDERLANDEN. *F. Boursscwils*, van Pasoeroean. — *J. Plinzinga*, van Hobart Town. — *Harvey Combie*, van idem. — ...stres *Combie*, van idem. — *J. Kettin*, van de reede. — *K. Teylaar*, van Port Philip. — *H. L. Speel*, van Manilla. — *P. H. Bodeman en echtgenoot*, van Banjermassing. — *P. H. Hazewinkel*, van Hongkong. — Wed. *Nannen*, van idem. — *F. L. Geerling*, van de Westkust van Borneo. — *W. K. C. de Veer*, van Port Philip. — *Tobia...*, van Borneo. — *Louis Meijer*, van Anjer. — *Corn. J. Nahmens*, van de reede. — *J. G. Hoek*, van Rotterdam. — *L. A. Emanuel*, van Melbourne. — *W. Postma*, van Sydney. — *J. van Dolderen*, van de reede.

MARINE HOTEL. *A. R. Blommendal*, van Tjilatjap. — *P. van Duivenbooden*, van Singapore. — *C. Kalfsterman*, van Bantam. — *... Suter*, van Herwijnen. — *H. de Wijn*, van Amsterdam. — *F. ... F. Mirandolle*, van idem. — *D. de Graaf van Polsbroek*, van idem. — *W. Ouwehand*, van Pasoeroean. — *G. W. van Westen...g*, van de reede. — *J. C. F. de Mol van Otterloo*, van Soerabaya. — *J. C. Berk*, van Samarang. — *T. O. Marshall*, van idem. — *D. Lamers*, van Port-Adelaide. — *B. Kopersmit*, van Amsterdam. — *... A. Steijn Parvé*, van 't Hospitaal. — *C. J. E. Cornelissen*, van de reede. — *C. Schoewert*, van Australie. — *T. A. Zijlstra*, van ...terdam. — *B. G. Meijboom en echtgenoot*, van Port-Jacson. — *J. J. van Reeder*, van de reede. — *J. L. A. van Haeften*, van idem.

JAVA HOTEL. *P. Vis*, van Nederland. — *L. J. Landengren*, van idem. — *J. Zimmer*, van Ommelanden. — *R. Hendriks*, van Buitenzorg. — *C. J. Blok*, van Sydney. — *Scharten en echtgenoot*, van ...dong. — *Tijs Visser*, van Ceylon.

HOTEL WILLEM II. *G. N. Buijn*, van Sydney. — *G. Seel, Jr.*, van Buitenzorg. — *van Cattenburch*, van Depok. — *A. Carassini*, van Melbourne. — *J. M. Camperic*, van idem. — *M. G. Commollie*, van idem. — *M. Lucsy*, van idem. — *C. C. L. A. Neijts*, van Soerabaya. — *J. Bosch*, van idem. — *Nossent*, van Padang. — *M. P. Deibel*, van idem.

BATAVIA HOTEL. *T. J. Hondius*, van Melbourne. — *R. Plump*, van San Francisco. — *Richardsen*, van idem. — Jhr. *Cornets de Groot*, van Batavia. — *Lucassen*, van idem.

Advertentiën.

Getrouwd:

JAN ADRIAAN STOK,
Weduwenaar van *A. J. J. Goetzee*,
met
PAULINE JACOBA TIEDEMAN.

BATAVIA, 15 November 1853.
Eenige kennisgave. (1082)

Bevallen van eene DOCHTER, *F. Andeweg*, geb. *van der Salm*.
WELTEVREDEN, 12 November 1853. (1076)

Bevallen van een ZOON, Vrouwe *S. W. C. J. F. Kleijn, Le Conge*.
BATAVIA, 12 November 1853. (1083)

Voorspoedig bevallen van een ZOON, *A. Tromp*.
BATAVIA, 13 *November* 1853.
(1065) C. F DEELEMAN.

Voorspoedig bevallen van eene dochter *C. S. M. Cleerens*, echtgenoote van
SOERABAYA, B. BARNEVELD,
13 *November* 1853. *Kapitein der Infanterie.*
(1097)

Heden trof mij de gevoeligste slag mijns levens!

Het behaagde den Almagtigen God tot zich weder te nemen mijn innig geliefde echtgenoot, de heer *James Cookson*, geëmployeerde op de landen Pamanoekan en Tjiassem, oud 34 jaren, mij nalatende een zuigeling, benevens vier kinderen uit een vorig huwelijk, die allen nog te jong zijn, om dit onherstelbaar verlies te kunnen beseffen.

Het vertrouwen op God, en de hoop om hem eenmaal in betere gewesten weder te zien, is mijn eenigste troost!!!

(1066) C. J. COOKSON, geb. *March*.
SOEBANG-, PAMANOEKAN- & TJIASSEM-LANDEN, den 5 Nov. 1853.

Ons eenigst dochtertje overleed op heden, 's daags voor haar eerste jaardag.

J. B. DROSSAERS,
(1067) H. S. DROSSAERS, *Houthuijsen*
MODJOKERTO. 28 October 1853.

Op de Vendutie van *A. van Ommeren & Co.* zal worden verkocht een pas aangebragte

NEW FOUNDLANDSCHE HOND.

(1100)

COMMISSIEHUIS
MEESTER CORNELIS.
Vendutie

Donderdag den 24 dezer, van Wagens, Paarden, Huismeubelen en diverse andere goederen meer. (1096)

VERKOOP VAN EEN SCHIP.

In den loop der maand December aanstaande, den dag nader te bepalen, zal op publieke vendutie worden verkocht, de alhier met averij binnen geloopen Engelsche Brik »*Nina*,« met deszelfs staand en loopend tuig, ankers, kettingen, rondhouten, enz., zoo als dezelve alhier in de haven van Batavia is liggende. (1093)

Wordt verlangd iemand, bekwaam om Hollandsch te copiëren, duidelijk schrijvende, adres Letter X bij den Heer *H. M. van Dorp*. (1090)

Eene dame biedt zich aan tot het geven van Piano-lessen.

Informatien te bekomen bij Mevr. *Detering*, Goenong Saharie. (1075)

Een op zijn verzoek eervol ontslagen ambtenaar, die gedurende *vijftien jaren*, met het beste succes eene afdeeling beheerd heeft, en daardoor grondig met meest alle kultures bekend is geworden, biedt zich aan tot Hoofd-Administrateur van landerijen of andere ondernemingen. Adres den heer *W. L. Ritter* te *Batavia*. (1074)

Avec l'autorisation de M. le resident, le Sieur *A. Potier*, exrégisseur général du Théâtre, a l'honneur d'informer le public qu'ayant à sa disposition un appareil de *Fantastasmagorie* arrivé tout récemment de Paris et sortant du cabinet de physique de M. *Charles Chevalier*, l'un des meilleurs opticiens de France, il se propose de donner incessamment des séances de

FANTASMAGORIE AMUSANTE.

La première séance aura lieu le Lundi 5 Décembre prochain, jour de la St. NICOLAS, dans une salle construite à cet effet, chez Messieurs *Leroux & Berne* à Noordwyk.

Une nouvelle annonce donnera de plus complets détails. (1042)

L. H. LUCK,

ontvangen een factuur Gouden en Zilveren *Anker-* en *Cylinder HOROLOGIEN*. (1089)

Per *Julie Claire*, kapt. *de Wijn*, slechts 96 dagen reis, ontvangen:

100 Vaatjes Grasboter.	*Poederchocolaad.*
Nieuwe Haring.	*Lengvisch.*
Keukenstroop in pullen.	*Groenten in vaatjes.*
Hammen.	*Leidsche* } *Kaas.*
Rolpens in Keulsche potten	*Edammer* } *Kaas.*
Rookspek } *in kl. vaatjes.*	*Zoetemelksche* } *Kaas.*
Zoutvleesch } *in kl. vaatjes.*	*Zwitsersche* } *Kaas.*
Utrechtsche Theerandjes.	*Gerookte Zalm.*

(1081) S. B. VAN KLEEFF & Co.
Passer Pisang.

ONTVANGEN
per Nederlandsch Schip »*Rotterdam*,«
Kapt. *Vis*,

GRAS-BOTER van het gerenomeerde merk D. R. G. A. v. D. LEEUW, Hammen, Rookvleesch, Rolpens, Ossentongen, Ketting-Saucijs en Lengvisch.

(1088) A. VAN OMMEREN & Co.

Manille Sigaren n°. 2

à Contant, bij
(1079) S. B. VAN KLEEFF & Co.

MAKASSAARSCHE ROODE VISCHJES

per Stoomboot *Padang* pas aangebragt bij
(1099) A. VAN OMMEREN & Co.

EERSTE GEKKE HISTORIE DIE IK MIJ OP DEN HALS HAALDE. (*verv.*)

Dit alles werd met zulke vleijende lonkjes en lachjes vergezeld, dat ik het op een anderen tijd zeker kon hebben uitgeschaterd. Maar helaas, ik was op dat oogenblik weinig tot vrolijkheid gestemd. Gelijk Frankenstein, als zijn spook hem te huis kwam bezoeken, wist ik er niet beter op dan voor mijne plaagster het veld te ruimen. Bovendien was ik dien ochtend bij majoor Ellis, onzen kommandant, op het ontbijt gevraagd, en zou ik daarna een jagttoertje met hem gaan doen. Ik had dus weinig tijd om met mijne nieuwe vriendin uit Glasgow te praten, of maatregelen te nemen om haar van hare dwaling te overtuigen. Dit verleidde mij tot een misstap, waarvan ik naderhand berouw genoeg had. In de hoop om hare zotte historie stil te houden, verzocht ik haar om op mijne kamer naar mij te blijven wachten, en gaf Duval last om haar en haar zoontje aan een ontbijt te helpen. Mij daarna spoedig gekleed hebbende, begaf ik mij naar den majoor.

Op onze ochtendwandeling schoot majoor Ellis meesterlijk en vulde spoedig zijn weitasch, maar hoewel ik anders voor een even goed schutter werd gehouden, schoot ik telkens mis. Dit verwonderde hem, en nog andere blijken van verbijstering bij mij opmerkende, vroeg hij of mij iets scheelde. Ik was eerst voornemens geweest mijn geheim te bewaren, maar nu viel het mij in dat het misschien niet kwaad zou zijn den majoor tot mijn vertrouwde te maken, daar het niet onmogelijk was dat hij zich met de zaak zou moeten bemoeijen. Ik verhaalde hem dus al het gebeurde, hem alleen verzoekende om er niets van aan mevrouw Ellis of iemand anders te zeggen, of het moest noodig zijn om eene minder getrouwe voorstelling van het geval, die misschien in omloop zou komen, tegen te spreken. Hij beloofde mij dit, en wij kwamen laat in den ochtend terug om ons voor het diner te kleeden.

Toen ik naar mijne onwelkome bezoekster vroeg, ontving ik van Duval het berigt dat mevrouw Martyn — ik meende de oogen van den schelm te zien flikkeren, toen hij dien naam uitsprak — kort na het ontbijt heengegaan en nog niet teruggekomen was. Ik was bijna verheugd dat ik ten minste voor het oogenblik van haar was ontslagen, maar kon toch de vrees niet van mij afwerpen, dat mij nu nog iets ergers zou overkomen. Niet zoodra trad ik onze eetzaal binnen, of ik werd tot mijn verdriet gewaar dat de geheele zaak ruchtbaar was geworden. Mijne verschijning gaf het sein tot een algemeen geschater, waarmede zelfs majoor Ellis niet kon nalaten in te stemmen. Vragen naar mevrouw Martyns gezondheid, lofredenen op hare jeugd, schoonheid en elegante manier van spreken klonken mij van alle kanten te gemoet. Ik werd er geheel door overstelpt en bedwelmd, zoodat ik haast niet wist wien van mijne vijanden ik zou antwoorden, en of het meest raadzaam zou zijn de zaak ernstig, dan wel als eene grap op te nemen. Onder den maaltijd hoorde ik gedurige klagten, dat men mij zoo spoedig als regelmatig dischgenoot zou missen, maar allen stemden met spottenden ernst toe, dat een man met zijne vrouw moest eten, en dat het huisselijk leven voor vele officieren goed was, hoewel niet voor allen. Spoedig vernam ik, dat het geduchte wijf van mijne kamer den weg naar het kwartier van den kommandant had gezocht, en daar, dewijl Ellis niet te huis was, een onderhoud met mevrouw Ellis had gehad, welke zij hare geheele geschiedenis had verhaald, bezwerende dat *ik* haar vermiste echtgenoot was, en zij geen verandering in mij zag, dan die gemakkelijk door het verschil in kleeding en manieren kon verklaard worden. Mevrouw Ellis, eene levendige Iersche dame, en aartsliefhebster van plagerijen, waardoor het geheele regiment bang voor haar was, begreep de zaak terstond, maar verzekerde de vreemdelinge zeer ernstig, dat zij niet behoefde te vreezen, of zij (mevrouw Ellis) zou haar regt verschaffen, als zij hare aanspraken maar kon bewijzen. Hoewel zij natuurlijk niet aan mijne onschuld twijfelde, kon zij deze gelegenheid om een jong officier beet te nemen niet verzuimen, en ging terstond eenige ochtendvisites doen, om met de andere dames van het depôt over het geval te lagchen. Kortom, lang voor dat wij van onze

In Commissie

Puike AARDAPPELEN van Tjisiroea,

a *f* 10 per picol, contant.

(1080) S. B. VAN KLEEFF & Co.

GRASBOTER

van het gerenommeerde merk [illegible], Rookvleesch, Saucisse de Boulogne, *Wijnand Fockink's* Bitter, Valkbier op fust en afgetapt, Koek en Banket, en vele andere Provisien met de laatste schepen aangebragt, zoomede Manila Sigaren N°. 2, en diverse Schrijfbehoeften zijn ontvangen bij

(1084) N. VAN RIET.

GRAS-BOTER,

Merk VAN ROSSEM, per het schip *Rotterdam*, Kapt. *Vis*, bij

(1078) S. B. VAN KLEEFF & Co.

Op de Avond-Vendutie van den 7 Julij j.l. zijn vermist

Twee Platen in Lijsten,

voorstellende *La Favorite* en *l'Etoile d'Orient*, voorkomende onder n°. 406 van den catalogus: diegene die dezelve bij vergissing mogt ontvangen hebben, wordt beleefd verzocht dezelve terug te bezorgen bij den boekverkooper *H. M. van Dorp*. (1086)

TE KOOP

Een Italiaansche viool en strijkstok, bij den ondergeteekende.

(1072) CALMER, *Java-Hotel.*

TE KOOP

twee Erven, bebouwd met twee steenen Huizen op den weg naar de Passer Baroe, te bevragen bij

(1094) MUNDER.

Te Koop of te Huur

Het huis van den predikant *van Hengel*, op Struiswijk, tegen Januarij a. (1068)

TE HUUR

Met 1 December, het huis in den gang *Scott*, thans nog bewoond door den heer *van Bornemann*, te bevragen bij

(1064) W. VAN OMMEREN.

Aangename Beneden-vertrekken gemeubileerd, met de tafel; met December aanstaande te bekomen bij de ondergeteekende op Noordwijk.

(1095) A. GUEX DE COUDRAY.

Batavia, den 18 *November* 1853.

---

f 26,000,—

in leen te bekomen bij *H. Volmer* qq. (1098)

---

f 6,000,— Rec.

in leen, benoodigd voor eene zeer winstgevende onderneming. Adres den heer *W. L. Ritter* te *Batavia*. (1073)

Van Mevrouw de Wed. *Woesthoff* geb. *Schoonheer*, is de ondergeteekende **GEEN GEVOLMAGTIGDE.**

(1071) G. WARNAR.

De ondergeteekende verzoekt voortaan geen crediet op zijnen naam te verleenen aan zijne huisvrouw *Petronella Johanna Kleton* of aan wie het ook zij.

Batavia, 15 Nov. 1853. H. A. SCHREUDER,
Practiserend Geneesheer.

(1070)

Wissels op *Londen.*

bij

(927) MORGAN, MELBOURN & Co.

Wissels op *Nederland.*

bij

(921) B. SANIER, SUERMONDT & Co.

Wissels op *Nederland*

bij

(878) DE WEERDT, RUYL & Co.

Debiteuren en Crediteuren in den boedel van wijlen den WelEdel Gestrengen Heer *Daniel Louis Baumgardt*, laatstelijk ambtenaar op wachtgeld en op den 6 dezer alhier overleden, worden verzocht binnen drie maanden na dato dezes aangifte of betaling te doen, aan

De Testamentaire Executrice,

(1092) A. A. BAUMGARDT, *Böhl.*

Batavia, *den* 18 *November* 1853.

NIEUWE GOEDKOOPE MUZIJK

à 12 *cents* N^d. C^t. per pagina

franco per Landmail.

De Muzikale Correspondentie te 's Gravenhage, westeinde B. 186, heeft zich met den ondergeteekende als haar correspondent in betrekking gesteld. De Muzijk wordt regtstreeks uit 's Gravenhage aan de Abonnés gezonden.

Het abonnement is gesteld op *f* 20,— I. C. per zes maanden, *bij vooruitbetaling*, waarvoor men maandelijks ontvangt circa 33 pagina's muzijk van de soort die men volgens het Prospectus verlangt. Deze onderneming geeft alle maanden 30 à 40 nieuwe uitgezochte werken uit, door middel van décalque.

Buiten inteekening betaalt men 25 *cents* per pagina.

Het Prospectus wordt op franco aanvraag door den ondergeteekende gezonden. Ieder abonné ontvangt eene Catalogus van de reeds uitgegeven Muzijk.

(1102) H. M. VAN DORP.

Batavia.

TAPISSERIE EN BORDUURWERKEN.

Ontvangen door *H. M. van Dorp* te Batavia, een fraai assortiment Tapisseriewerken, bestaande in Kussens met en zonder kralen, Oreillers, Tabouretten, Pantoffels, Lampenkleedjes; verder Knoop- en Haakwerken, Gaas, Borduurwol in alle kleuren, Haak- en Borduurpatronen, fijne Borduurschaartjes, Tapisserienaalden, Stalen Haakjes, Knooppennen, enz., enz. (1103)

H. M. VAN DORP,

Boekhandelaar te *Batavia*,

Heeft heden verzonden het Prospectus van een werk, getiteld:

Herinneringen uit den *Levensloop* van een *Indisch ambtenaar*, van 1815 tot 1853, medegedeeld in brieven door *E. Francis*, ridder van de orde van den Nederlandschen Leeuw, oud hoofdambtenaar.

Zoodra een genoegzaam getal inteekenaren zich zal hebben aangemeld, zal de uitgave begonnen worden. (1057)

Boekhandel van H. M. VAN DORP, te *Batavia.*

Onder andere belangrijke romantische litteratuur, zijn ook ontvangen:

Elise, Een star in den nacht, 1e deel	*f* 4,—
James. Het noodlot, 2 dn.	» 8,—
Carlen, Emma, 2 dn.	» 8,—
Marvel, Vrij gezels droomen	» 4,—
Owen Tudor of de profecy van Glendower, 2 dn.	» 8,—
Bremer, Herinneringen aan mijn verblijf in Engeland	» 3 —
Chonia, Het beeld van Kamphuyzen in de lijst van zijn' tijd, 2 dn.	» 8,—
Elisabeth Hazebroek, Verhalen en schetsen	» 3,50
Sinclair, Bloemen en vruchten	» 4,—

Men zal kunnen opmerken, dat deze prijzen weinig van de oorspronkelijke verschillen, waardoor aan de verschillende leesgezelschappen in den Indischen Archipel de gelegenheid wordt aangeboden, om zich alhier van de benoodigde boeken te voorzien. Ook worden

BOEKEN IN VREEMDE TALEN

en

TIJDSCHRIFTEN EN JOURNALEN

tegen zeer billijke prijzen afgeleverd.

De drie eerste nommers van den catalogus der voorhanden zijnde boeken, zijn op franco aanvrage gratis te bekomen. (1069)

Bij de boekhandelaren LANGE & Co. te Batavia [...] van de pers, en zal eerstdaags aan heeren Inteeken[...] worden verzonden, de 5de aflevering van den twe[...] jaargang van het Indisch Leeskabinet

BIÄNG-LALA,

onder redactie van *W. L. Ritter* en Mr. *J. L. A. Toll[...]*

Inhoud.

Alieman en Norina, door *L. Burer*.
Eene avondbespiegeling aan de baai van Nagasa[...] door *J. N. Grimmius*,
Historia Morbi, door *A. C. van Santen*.
Een reisje door de Padangsche bovenlanden, door [...]*deking*.
De pleegzuster, door *H. Tollens, Cz.*
Ismaël. Een Egyptisch verhaal.
Een droom van Californie, door *L.*
Mengelingen en Anecdoten.

Nog slechts weinige compleete exemplaren zijn t[...] den inteekeningsprijs verkrijgbaar. (1[...]

Visitekaartjes à *f* 8,— per 100 stu[...]

Worden volgens alle Modellen vervaardigd ter *Li[...]graphie* van *H. M. van Dorp* te Batavia. (1[...]

Stoomschip *Padang.*

Het vertrek van bovengenoemd Stooms[...] naar *Samarang* en *Soerabaya* is bepaal[...] dag na aankomst der verwacht wordende l[...] mail, zijnde zulks instede der Stoomboot *Banda*, w[...] van het vertrek nader zal worden geannonceerd.

Passage en nadere inlichtingen zijn te bekomen [...] kantore van

de Agenten,

(1101) B. KOPERSMIT & C[...]

Het Stoomschip **Macassar** zal van hier [...] trekken naar Samarang op *Zondag* de[...] dezer, des morgens ten 8 ure.

Passage en nadere inlichtingen zijn te bekomen [...] kantore van

de Agenten,

(1104) B. KOPERSMIT & C[...]

Het vertrek van het Stoomschip „**JAVA**[...] Kapt. *G. Batten*, naar Samarang en Soera[...] is bepaald op **Donderdag** den 24 dezer, [...] morgens ten 8 ure.

Voor passage gelieve men zich te vervoegen ten Sto[...] boot-kantore.

(1091) MACLAINE, WATSON & C[...]

Batavia, 17 *November* 1853.

BATAVIASCHE TENTOONSTELLING.

Het getal der bezoekers van het gebouw beloopt al[...] van den dag der opening (10 October) tot en met [...]teren (18 November):

Dames, heeren en kinderen	4,645
Militairen, vrouwen en kinderen	3,431
Inlanders en Chinezen met hunne vrouwen en kinderen	11,876
te zamen	19,952

BATAVIA.

Op den 16 dezer is de Inlander *Hamdja*, wonend[...] Pendjarangan buiten Batavia, onder het plukken [...] klappers uit den boom gevallen en aan de gevolgen [...] dien val onmiddelijk overleden.

— In den nacht van den 18den op den 19den de[...] ongeveer ten ½12 ure, ontstond er brand in de [...]ning, van den Chinees *Oey Gan*, in een zeer sma[...] gang aan de *Bazaar Pintoe Kitjiel* in het Chine[...] kamp alhier. Die brand, naar men zegt door onv[...]zigtigheid ontstaan, was door de naauwe plaatsel[...]gesteldheid moeijelijk te genaken en weldra werden [...] de aanlendende huizen aangestoken, hoezeer de m[...]ten van steen gebouwd en met pannen gedekt wa[...] Acht werden er in de asch gelegd en één zwaar [...]schadigd. In weerwil der moeijelijkheid voor de br[...]spuiten om daar te werken, zijn zij evenwel met [...] meeste beleid aan den gang gebragt en waren N[...] en 12 de eersten op de plaats. Ongeveer ten 2½ [...] was men den brand meester en kon er tegen den [...]deren voortgang gewaakt worden.

Bij dit ongeval zijn twee menschenlevens te betreur[...] als dat van een elfjarig Chinees jongentje *Oey Soeh*[...] de zoon van *Oey Gan*, in wiens woning de brand [...]gonnen is, en dat eener oude Inlandsche vrouw, [...]name *Tabanan*. Beiden zijn ongelukkig in de vlam[...] omgekomen, zonder dat men hen eenige hulp h[...] kunnen toebrengen.

De schade wordt geschat op minstens *f* 12,000 rec[...]

---

jagtwandeling terug kwamen, was die »rare geschiedenis van den jongen Martyn en eene dame uit Glasgow» aan ieder die met het regiment in eenige betrekking stond bekend.

Ik ging dien avond met een gloeijend hoofd naar huis, woedend op mijne wapenbroeders, op mevrouw Ellis en vooral op dat hatelijke Schotsche wijf. Vroeg in den volgenden morgen ontving ik een briefje van den majoor, die mij verzocht om eens even bij hem aan te komen; en toen ik aan dit opontbod gehoorzaamde, was het eerste voorwerp dat mij in zijne voorkamer in het oog viel, de geduchte Isabella. Mevrouw Ellis ontving mij met gemaakte stijfheid en ernstigheid, alsof zij meende dat de zaak er al zeer slecht voor mij uitzag, en zelfs de majoor was niet zoo hartelijk als gewoonlijk. Ik zag dat ik op de proef zou gesteld worden, maar achtte het best mij goedschiks aan het verhoor te onderwerpen.

»Wel Martyn, dit is inderdaad eene vreemde omstandigheid. Daar komt eene dame — bij het woord dame trok hij even zijne wenkbraauwen op — om u als uwe wettige vrouw op te zoeken. Zij beweert stellig dat gij haar echtgenoot zijt, en, ik moet zeggen dat het mij wonderlijk voorkomt, hoe gij haar anders een brief zoudt gezonden hebben, waarin gij haar voor uwe vrouw erkent en haar vraagt om bij u te komen. Ik weet wel, gij zegt dat gij haar brief voor eene grap van iemand uwer wapenbroeders hebt gehouden, maar hoe kan ik daarvan zeker zijn?

Ik kon niet half gelooven dat hij ernstig sprak, maar zijne toespraak was onaangenaam genoeg, hoe ik haar ook opvatte, en ik wist haast niet hoe ik eene zaak zou behandelen, die tegelijk zoo belagchelijk en zoo ernstig was geworden.

— Ik verzeker u, majoor, antwoordde ik, dat ik u opregt heb gezegd hoe het met dien brief gelegen is. Ik wenschte dat ik mijne hand had gebrand toen ik hem ging schrijven; maar ik had waarlijk geen ander voornemen dan eene plagerij af te kaatsen. Als die brief de oorzaak is geweest die deze dame zoo ver van huis heeft doen komen, spijt het mij zeer, en ik zal gaarne eene billijke vergoeding geven voor de gevolgen van mijn ongelukkig *jeu d'esprit*.

— Och; nu zijt ge heel en al mijn eigen Willy! riep mijne aanklaagster, gelijk ik haar nu wel noemen mag. Kom, kom, lieve, erken mij maar terstond voor uwe vrouw, en maak geene omstandigheden meer. Och Willy, had ik ooit gedacht dat ge mij eens niet meer zoudt willen kennen. toen gij lang geleden mij op zondagavond plagt te komen vrijen, of toen wij pas getrouwd waren en zoo genoegelijk in dat winkeltje in de Stockwell woonden? Ik ben zoo goed als eene weduwe geweest vier jaren lang; maar gij zult mij dat wel weer vergoeden. De kinderen, die arme drommeltjes, wij zullen ze hier laten komen, en wat zullen ze blij [...] als ze hun vader wederzien. Wij hebben onzen be[...] tijd nog voor ons, als gij maar naar rede wilt luist[...] en mij voor uwe wettige vrouw erkennen, gelijk ik [...]

— Kom, kom, Martyn, zeide mevrouw Ellis, met [...] een gezigt als zij altijd zette wanneer zij iemand [...] dood wilde plagen; als die dame inderdaad mevro[...] Martyn is, waarom zegt ge dat dan niet terstond? [...] zullen allen blijde zijn haar bij het regiment te zi[...] en bedenk welk een troep kleine rekruten zij me[...] brengt. Ik moet zeggen dat haar verhaal zich zeer [...] laat hooren, en ik houd het voor zeer waarschijn[...] dat gij inderdaad haar man zijt, want ik heb n[...] eene vrouw gezien, die niet, gelijk het liedje zegt, h[...] eigen man uit duizenden zou kennen. Zij moet het [...]ker best weten. En waarlijk het zou hard wezen, [...]ver om een vermisten echtgenoot te komen, en hem [...] nog niet te krijgen. Ik zeg u ronduit dat ik het [...] mevrouw Martyn houd.

— Maar, beste mevrouw Ellis, zeide ik smeeken[...] dat is waarlijk geene zaak om den gek mede te ste[...] want de arme vrouw is zeker al genoeg bedrogen. [...] mijne eer, ik heb medelijden met haar, en ik wil h[...] gaarne hare reiskosten geven en nog wat meer z[...] als zij maar belooft heen te gaan en mij niet meer [...]tig te vallen. Mijne familie is hier niet bekend; m[...] ik behoef slechts naar Cheltenham te schrijven om [...]

— Naar men verneemt is het der ijverige pogingen van de policie te Samarang mogen gelukken de daders van den diefstal te ontdekken, die aldaar, nu eenige maanden geleden, uit 's lands kas heeft plaatsgehad en ƒ 5000 recepis beliep. Die daders zijn de beide chinesche kassiers bij bedoelde kas werkzaam, en zij zijn, ten gevolge der tegen hen uitgebragte beschuldiging, in hechtenis genomen en naar 's lands gevangenis overgebragt.

— Van Buitenzorg is ons berigt dat aldaar op Zaturdag l.l. des middags ten 4 ure op de Bazaar een Inlander, *Mas Dipa Koesoema* genaamd, en eene Inlandsche vrouw, onder eene loods door den bliksem getroffen zijn geworden. De eerste was onmiddelijk dood gebleven, doch de vrouw, die men ook dood waande, weder geheel bijgekomen en hersteld.

— Men leest in de *Javasche Courant* van heden:

In het tot de residentie Cheribon behoorende regentschap Galoe zijn onlangs eenige schokken van aardbeving gevoeld, waaromtrent de volgende bijzonderheden worden vermeld:

Den 28sten October ll., 's morgens omstreeks kwart vóór zeven ure, zijn twee hevige schokken, eene draaijende en eene schommelende beweging van het zuidwesten naar het noordoosten gevoeld. De weêrsgesteldheid was den vorigen dag broeijend geweest en even voor en tijdens de aardbeving was het stil, drukkend weder, en vielen hier eenige regendroppelen uit de zwaar bewolkte lucht, waarop spoedig hevige wind en een harde doch kortstondige regen is gevolgd; op andere plaatsen ging deze aardbeving van donderslagen vergezeld.

In den nacht van den 1sten op den 2den November zijn wederom twee schokken gevoeld, waarvan de laatste vrij hevig en de beweging op en neêrgaande in de rigting was van het zuidwesten naar het noordoosten; nog eene ligte schok is daarop gevolgd in den ochtend circa vier ure op den 2den November.

Bij geene dezer aardbevingen hebben ongelukken plaats gehad.

NEDERLAND.

Groningen, 14 Sept. Het dagblad *de Grondwet* heeft voor eenigen tijd gemeld, dat er te Veendam in eene herberg reeds tusschen protestanten en roomschen eene vechtpartij en verwonding van een persoon had plaats gehad ter zake van de religie; en nu in een harer laatste nummers meldde zij, dat de verwonde persoon aan zijne wonden overleden en dus het eerste slagtoffer van de godsdienst twisten dezer dagen was. Wij hebben het noodzakelijk geoordeeld, deze zaak te onderzoeken en ons is uit officiële stukken gebleken, dat de beide berigten van *de Grondwet* van allen grond zijn ontbloot; dat alleen verregaande dronkenschap en geenszins het twisten over de godsdienst aanleiding tot het voorgevallene heeft gegeven; en dat de verwonde persoon, die zich in zijne dronkenschap waarschijnlijk zelf de wonden heeft toegebragt, — o. a. door met de hand op een wijnglas te slaan, dat het geheel verbrijzeld werd — *niet* overleden is, maar in blakenden welstand verkeert, althans gezond en van zijne wonden hersteld is.

— *'s Gravenhage*, 18 Sept. Naar men verneemt zal Z. D. H. *Hertog Bernard van Saxen-Weimar* zich met der woon in de residentie vestigen en het hôtel in het Lange Voorhout betrekken, dat vroeger bewoond werd door den Britschen minister bij het Nederl. hof, wijlen den heer *Disbrouwue*.

— *IJsselstein*, 17 Sept. Gisteren arriveerden alhier en te Jutphaas de manschappen van het 4de bataillon van het 5de regement, onder de bevelen van den majoor IJske, laatstelijk op de heide bij Zeist gekampeerd, om te Jutphass en te dezer stede te worden gebilleteerd. Het was treffend, zoowel officieren als soldaten te hooren gewagen van de koninklijke minzaamheid en echt militaire kordialiteit, waarmede Z. M. onze geëerbiedigde koning gedurende H. D. verblijf in het kamp, alle harten gewonnen had. Heden morgen om half zes vertrokken onze gasten weder over Gorinchem naar Breda.

— *Breda*, 16 Sept. Naar men verneemt heeft het Z. M. den Koning behaagd, de noodige bewilliging te verleenen tot het uitreiken van den standaard, welke ter gelegenheid van het *25jarig bestaan der koninklijke akademie voor de zee- en landmagt* te Breda door de stad en burgerij, aan die instelling zal worden vereerd. De feesten zullen alsnu den 26, 27 en 28 dezer alhier voortgang hebben.

— *Amsterdam*, 21 Sept. Leverde de aanvankelijke verkoop van de drooggemaakte gronden der Haarlemmermeer reeds hoogst verblijdende resultaten, de berigten wat de aangevangen exploitatie betreft, zijn niet minder gunstig. Zoo vernemen wij van Halfweg Haarlem, dat aldaar reeds meer dan 1000 arbeiders een ruim dagloon verdienen, met de werkzaamheden van de ontginnings in den polder verkochte perceelen in kultuur te brengen waarvan reeds een groot gedeelte bezaaid is. Over stoornis der goede orde, anders bij zulk een groot aantal arbeiders niet ongewoon, valt niet te klagen; zij zijn over het algemeen met hunne verdiensten tevreden en met den besten geest bezield. Zoo lieten dezer dagen nog 200 arbeiders de vlag wapperen op de perceelen van heeren *H. F. Bultman*, nadat zij onder opzigt van den heer *Cornelis Kroon* hunne werkzaamheden geëindigd en behoorlijk gesloot, gegreбt en zwart gemaaid hadden. Laatstbedoelde landen zijn dan ook reeds geheel met oliezaad bezaaid, hetwelk voor een deel reeds boven den grond is.

— *Luxemburg*, 12 Sept. Men leest in de *N. Tr. Zeit.* »De aanleiding tot het ontslag van het ministerie wordt allengs bekend. Nederland heeft geenszins er van afgezien, Luxemburg een gedeelte zijner 7 millioen schuld te doen dragen, en het haagsche kabinet heeft onlangs te dier zake aan de Luxemburgsche regering eene nota gezonden, die door den heer *Willmar* onbeantwoord bleef, even als de nota van den Duitschen bondsdag, houdende verzoek dat Luxemburg drage in de kosten der bezetting van Hessen-Kassel, Holstein, Baden en Saksen. Beiderzijds heeft men zich beklaagd bij den koning-groothertog, met bedreiging de betrekkingen met het bewind van Luxemburg af te breken. De stappen hebben den koning genoopt een schrijven te rigten aan het Luxemburgsche ministerie, dat dien ten gevolge zijn ontslag heeft ingediend!"

— *Rotterdam*, 21 Sept. Volgens een aan ons door de heeren *Preston & Co.* alhier, medegedeelden brief van den heer *Chs. Buschek*, agent voor Europa der tentoonstelling te New-York, gedagteekend uit die Stad van den 6den dezer, waren al de goederen der Nederlandsche inzenders behoorlijk gerangschikt in de daarvoor bestemde afdeeling van het gebouw, en was die heer ijverig bezig al het verdere te bezorgen, in de waarneming der hem toevertrouwde belangen, waarover nadere berigten spoedig verwacht worden.

— *'s Gravenhage*, 20 Sept. Z. M. de koning is heden morgen ten 8 ure uit de residentie naar Soestdijk vertrokken van waar Z. M. op morgen wordt terug verwacht.

— Zondag werd het diner, dat ten Hove plaats had, door Z. D. H. den hertog van *Saxen Weimar* bijgewoond. Z. D. H. werd tot dat einde uit het *Hôtel de l'Europa* in eene hofkoets met twee lakkeijen afgehaald, en na afloop van het diner naar het hôtel teruggeleid.

— *Rotterdam*, 22 Sept. Men berigt uit 's Hertogenbosch, dat het Z. M. onzen geëerbiedigden koning, gedurende een der laatste dagen van H. D. verblijf in de legerplaats bij Zeijst, heeft behaagd tot zich toe te laten eene commissie van het koninklijke scherpschuttersgild, onder de zinspreuk: *ter bevordering van Neerlands weerbaarheid*, welke commissie de eer had Z. M. de expresselijk voor H. D. als beschermheer vervaardigde en fraai bewerkte insignien, afkomstig uit de fabriek van den heer *Huivenaar*, eerbiedig en dankbaar aan te bieden.

's Gravenhage, 21 Sept. Eergisteren had in de H. Antonius kerk aan den Boschkant eene bijzondere plegtigheid plaats. De zeer eerwaarde heer *Opdenkamp*, pastoor van dezelve, gedacht zijn 25jarig priesterschap door eene solemnele dienst, bijgestaan door, en omringd van zijne orde-broeders en eene talrijke priesterschaar. De kerk was voor deze gelegenheid buitengewoon met guirlandes, bloemen en toepasselijke opschriften, versierd. De gemeentenaren hadden ter gedachtenis van dit feest en als geschenk, een geheel nieuw stel miskleederen doen vervaardigen, die zeer prachtig zijn, en dien dag het eerst werden gebruikt. Ook anderen hadden van hunne deelneming doen blijken door het aanbieden van verschillende kerksieraden. De mis werd door den jubilaris besloten door het aanheffen van het *Te Deum*, hetwelk, even als de geheele dienst, met begeleiding van groot orchest door het zang-collegie der kerk werd gezongen.

— 22 September. Het diner, dat eergisteren door de officieren van de dienstdoende schutterij der residentie in het *Hôtel de l'Europe* heeft plaats gehad, was zeer prachtig. Vele feestdronken zijn ingesteld op het welzijn van den koning, van den nieuw benoemden kolonel *Helderwier*, en van den nieuw aangestelden majoor *Hooft*, alsmede op den bloei en de welvaart van de residentie en de schutterij. Gedurende het diner werden er door het muzykcorps van de schutterij verscheidene stukken uitgevoerd.

— Men meldt uit 's Hertogenbosch, dd. 17 Sept. *Mgr. Zwijzen*, aartsbisschop van Utrecht, is eergisteren hier gepasseerd, zich naar Utrecht begevende. Heden loopt hier het gerucht, dat de standplaatsen der hooge R. Cath. geestelijkheid, zoodanig als die door den paus zijn aangewezen, door de hooge regering zijn erkend; de aartsbisschop van Utrecht zou niet daar, maar te 's Hertogenbosch zijn bestuur vestigen.

— In den nacht van 11 op 12 dezer is op de sterrenwacht te Berlijn, door den heer *Brulms*, weder eene nieuwe komeet ontdekt. Zij staat in het sterrenbeeld van den Lijnx, niet ver van dat van den grooten beer, heeft een tamelijk helder licht en neemt hare rigting zuidoostwaarts.

ENGELAND.

Londen, 20 Sept. Laatstleden Vrijdag ontstond er brand in een huisje, dat aan het kasteel op Balmoral grenst, en hetwelk tegenwoordig door de koningin bewoond wordt. Men vreesde zeer, dat het vuur zich aan het paleis zou mededeelen. Gelukkiglijk is dit niet het geval geweest. Prins *Albert* en de prins van Wallis hebben met de werklieden hun best mede gedaan, om den brand te blusschen.

— De weduwe van *Louis-Philippe* en de prins en prinses van Joinville zullen aanstanden Vrijdag Claremont verlaten, en zich te Southampton inschepen, om naar Lissabon te vertrekken. De hooge reizigers zullen eerst een bezoek brengen aan Dona Maria en zich vervolgens naar Sevilla begeven bij den hertog en de hertogin van Montpensier.

— De meeste fabriekanten te Preston hebben hunne fabrieken gesloten. Zij hebben doen weten, dat zij, ten gevolge van het staken van het werk door hunne werklieden, hun eene verhooging van loon hebben toegestaan; doch dat, daar deze zich niet tevreden betoond, maar gehoor gegeven hebben aan de ingevingen van een committé, waardoor velen het werk hebben blijven staken, zij het nu noodig hebben geoordeeld, om hunne werkplaatsen te sluiten. De fabriekanten ontveinzen het gewigt van den maatregel niet, dien zij genomen hebben, doch laden de verantwoordelijkheid daarvan geheel op de aanleggers. Deze circulaire der fabriekanten is voorzien van vijf en dertig handteekeningen van fabriekanten. Bovenaan prijken de namen van de heeren *Horrockes, Milles, etc.*, het grootste handelshuis der stad, dat 6000 werklieden bezig houdt,

— De cholera is te New-Castle van een meer kwaadaardig karakter dan in 1831—1832. In de eerste 14 dagen van 1831 maaide zij 61 personen weg. In denzelfden tijd heeft zij thans 214 menschen ten grave gesleept. Te Gateshead is het aantal sterfgevallen van de ziekte almede zeer groot, namelijk 110 in de 14 dagen.

— De Amerikaansche dagbladen deelen *in extenso* de huwelijks-acte van *Lola-Montes* mede, die, zoo als men weet, te San-Francisco weer gehuwd is met den heer *Hull*, dagbladschrijver aldaar. De namen en titels, onder welke zij daarin voorkomt, zijn de volgende: *Maria-Elisa-Rosanna Dolores*, gravin van Lansfeld van Heald, baronnes van Rosenthal, domvrouw van de orde van Therese.

DUITSCHLAND.

Het *Journal de Francfort* van den 22sten September schrijft, dat, ten gevolge der weigering door het bankiershuis van *Ph. N. Schmidt*, hetwelk voor eene associatie van Duitsche prinsen tot colonisatie van Texas handelt, om een prijs van 12,000 florijnen, die, bij de laatste trekking, op een lot dier associatiegevallen was, uit te betalen, eene groote beweging te Frankfort heeft plaats gevonden.

— Reeds hebben meer dan 200 Oostenrijksche handwerkslieden Zwitserland moeten verlaten. Het getal der Tyrolers en Vorarlbergers, welke ditzelfde lot bedreigt, bedraagt duizenden. Het zijn meestal metselaars en steenhouwers.

— Te Halle is de bestuurder der vrije gemeente *G. A. Wislicenus* schuldig verklaard aan beleediging van erkende kerkgenootschappen, en ter zake van zijn werk *De Bijbel in het licht* tot twee jaren gevangenisstraf veroordeeld. Van de beschuldiging van godslastering is hij vrijgesproken. De veroordeelde heeft zich echter door de vlugt weten te redden.

— *Weenen*, 17 Sept. Eene engelsche maatschappij heeft het aanbod gedaan tot den aanleg van een onderzeeschen telegraaf tusschen de Jonische eilanden en een punt der oostenrijksche kust. Mogt deze onderneming, waarover thans de oostenrijksche regering beraadslaagt, tot stand komen, dan zullen de tijdingen uit het Oosten twee dagen vroeger dan thans te Triest worden ontvangen.

— Uit de in het licht gegeven levensbeschrijving van generaal *Haynau* blijkt dat deze, geboren den 14 October 1786, een natuurlijke zoon was van *Willem IX*, landgraaf en later keurvorst van Hessen-Kassel.

— Uit Weenen wordt van den 18 Sept. geschreven, dat de Hongaarsche kroon en de andere insignien aldaar in den namiddag van den volgenden dag te gemoet gezien werden; de keizer werd van Olmutz verwacht om haar te ontvangen. Den 21 zou de prins van Pruissen in het kamp aldaar arriveren en den 23 keizer *Nikolaas*, met een gevolg van 150 personen.

— Den 18 zijn te Weenen de zittingen van de centrale vereeniging van alle Katholieke genootschappen in Duitschland geopend. De leden zijn in vrij grooten getalle opgekomen en met gastvrijheid ontvangen. Van regerings-

---

bewijs te leveren dat ik nog school ging in dien tijd, toen deze dame zegt dat ik met haar een winkeltje hield in eene verwenschte achterstraat van Glasgow.

— Wel nu, zeide de majoor, laten wij hooren wat mevrouw Martyn hier op te zeggen heeft.

— O, welk een hard hart heeft hij toch, bragt de bedoelde dame snikkend uit. Mij geld te willen geven om heen te gaan en hem niet meer lastig te vallen, terwijl ik zijne echte vrouw ben, zoo goed, mevrouw, als gij die van uw eigen man zijt! Dat kan geene eerlijke vrouw verdragen! Is zijn naam niet dezelfde, en hebben wij niet eerst gehoord dat bij in de dienst optrok, en hem toen als vaandrig in de courant zien staan; en heeft hij toen mijn brief niet beantwoord als mijn ... hebbende man en alles wat er nog meer in stond? Is hij niet de man zelf zoo als hij daar staat — met ... lengte en met zijn gezigt — behalve en al dezelfde, behalve die mooije kleêren, die hij nu aan heeft? Mijne vriendinnen hebben er nooit aan getwijfeld, of hij was mijn man, toen zij den brief zagen, en daarom hebben zij mij ook aan geld geholpen om mij fatsoenlijk als officiersvrouw te kleeden. En heb ik mijne oogen ook niet? O Willy, ge zijt zeker mijn man en vader van mijne kinderen, en ik kan het niet langer laten om u in mijne armen te sluiten, hoe weinig gij mij ook achten moogt, want ik weet wel dat de natuur sterk is en dat gij uwe kinderen niet zult verstooten.

En eer ik er om dacht was zij op mij toegevlogen, en had hare armen om mijn hals geslagen, terwijl haar behuild gezigt aan mijne borst rustte. Het was de neteligste toestand dien men zich verbeelden kan, want ik moest het arme schepsel toch eenigzins vasthouden om haar niet op den grond te laten vallen; en daar stond mevrouw Ellis en verklaarde deze *scene* voor de aandoenlijkste *reconnaissance*, die zij ooit gezien had. Ik begon nu toch waarlijk dol te worden en te denken dat ik tot krachtige en beslissende maatregelen moest komen.

— Vrouw, zeide ik dus, laat mij los en maak een einde aan die lastige zotternij, of ik zal u voor den regter laten brengen, wat majoor Ellis ook zeggen of doen mag. Ik wil mij niet langer zoo laten lastig vallen, dat verzeker ik u. Maak dus dat ge weg komt, zeg ik nog eens. Hoort ge niet?

Maar de arme vrouw was in mijne armen flaauw gevallen, — een duidelijk bewijs, ten minste, dat zij mij te goeder trouw voor haar man hield, hoewel het mij onbegrijpelijk was, hoe zij, zonder krankzinnig te zijn, mij, bijna nog een knaap, voor een man kon aanzien, die naar haar eigen zeggen ten minste dertig jaren moest tellen. Daar lag zij evenwel in eene echte flaauwte, blijkbaar door overmaat van aandoening veroorzaakt. De zaak was nu tot een voor allen onaangenaam uiterste gekomen, en zelfs mevrouw Ellis scheen ontroerd. Ik, verdeeld tusschen ergernis over het belagchelijke van mijnen toestand en medelijden met de arme vrouw, wist niet meer wat te zeggen of te doen; maar juist toen de onbekende weder tot zich zelve begon te komen, trad Curran, mijn rijknecht binnen, met een gezigt dat mij terstond iets goeds deed voorspellen, en zeide, zich tot majoor Ellis rigtende:

— Als het u belieft, mijnheer, ik geloof dat wij den regten man gevonden hebben. Wij zijn den geheelen ochtend verbaasd geweest over dat rare geval, ziet ge, maar nu beginnen wij er licht in te krijgen.

— Wel, goede man zeg ons dan wat gij weet.

— Wel majoor, deze jufvrouw heeft gelijk dat haar man bij het regiment is, maar zij heeft toch den verkeerden voor. Het is niet vaandrig Martyn, ziet ge, maar William Martin, korporaal in kapitein Gordons compagnie.

— Is het mogelijk! riepen alle aanwezigen uit, behalve jufvrouw Martin zelve, die stom van verbazing scheen te zijn.

(*Wordt vervolgd.*)

wege is der vergadering aanbevolen, om in hare discussien alles te vermijden wat met de staatkunde in verband staat, en zich te wachten voor eene polemiek tegen het Protestantismus, deszelfs instellingen en de gouvernementen die deze godsdienst belijden.

— *Weenen*, 21 Sept. Op herhaalden aandrang van den Engelschen gezant, heeft de conferentie besloten tot het zenden eener collective nota naar Konstantinopel, houdende de verklaring, dat de Weener voorstellen niet gevaarlijk zijn voor de souvereiniteit van Turkye.

— *Weenen*, 19 Sept. Heden namiddag is de Hongaarsche kroon benevens de overige insigniën van Ofen hier aangekomen; de keizer was reeds van Olmutz gearriveerd, om haar te ontvangen. De festiviteiten beloven luisterrijk te zijn.

ZWITSERLAND.

In zekere zwitsersche stad werd dezer dagen eene bijeenkomst gehouden der hoofden van *het jonge Duitschland*, met het doel eenige kracht te geven aan die uitgebreide demokratische vereeniging, die, opgerigt naar het voorbeeld van het door Mazzini gevormde *jonge Italië*, zich niet zoo sterk ontwikkeld heeft als dit laatste. Het schijnt dat het *jonge Duischland* meer dan 100.000 leden telt. In de eerste maanden van 1848 werd het in Zwitserland bepaaldelijk georganiseerd door *Wilhelm Marr*. De vergadering besloot, dat na hetgeen door Oostenrijk in zake de oostersche kwestie was verrigt, de vereeniging in deze niet behoefde te handelen. — Eene opmerkenswaardige bijzonderheid kwam bij de beraadslagingen aan het licht, namelijk deze: dat Kossuth nog steeds omgeven is door eene soort van gouvernement, bestaande uit ambtenaren die hij tijdens zijn diktatorschap bij zich had; hij heeft zelfs, zegt men, nog zijnen prefekt van policie,

— Volgens de jongste berigten gaan de Oostenrijkers op de Zwitsersche grenzen, ten aanzien van de insluiting met wat minder gestrengheid te werk. In de eerste dagen dezer maand heeft men opgemerkt, dat de Lombarden de veemarkt te Lugano bezochten, en hun bewijs van uitvoer regtreeks naar Lombardije namen, hoezeer overigens de insluiting in volle kracht is. Het schijnt dat de Oostenrijksche gezaghebbers geene officiële afkondiging hiervan zullen doen, maar dat ieder die verlof vraagt de markten en kermissen in Tessino te bezoeken, dit verlof krijgt.

FRANKRIJK.

Parijs, 17 Sept. Men spreekt veel van eene te verwachten leening van 100 millioen. Eenigen zeggen dat de regering deze leening zal sluiten met het huis *Rotschild* en met het bewegelijk krediet; anderen evenwel veronderstellen, dat de bank zal te hulp komen.

— *Parijs*, 18 Sept. De vrees voor een oorlog tusschen Rusland en Turkije is hier weder opgewekt door den ongunstigen keer, die de Oostersche kwestie in de jongste dagen genomen heeft, en naar het schijnt, is Frankrijk op dezen oogenblik minder dan Engeland geneigd den sultan bij te staan. Bij den afloop van een dezer dagen gehouden ministerraad, zeide een der leden van het kabinet deze veel beteekenende woorden: »Bij het gebrek aan graan, de geldschaarschte en de epidemie, die ook welligt ons niet zal verschoonen, wat wil men dan nog, dat wij voor de arme Turken zullen doen?"

— De prefect van het departement de l'Hérault heeft drie gemeenteraden moeten ontbinden, die aan de plegtigheid van 15 Aug. geen deel hebben willen nemen.

— De dom der invaliden zal voor de derde maal verguld worden. Den eersten keer geschiedde het onder *Lodewijk* XIV, den tweeden onder *Napoleon* I. Het werk zal, dank den vooruitgang der wetenschap, en naar de wijze van *Ruolz*, slechts 300,000 fr., in plaats van een millioen kosten.

— Op aanvrage van de geestelijkheid te Rijssel, heeft de aartsbisschop, in aanmerking nemende den buitengewonen toeloop van vreemdelingen in die stad, bij gelegenheid van 's keizers bezoek aldaar, en de moeijelijkheid om zonder vleesch aan al die vreemdelingen voedsel te kunnen verschaffen, aan de stad Rijssel vrijstelling verleend van de onthouding op Vrijdag en Zaturdag 23 en 24 September.

— De heer *Soelé*, de nieuwe gezant der Vereenigde Staten van Noord-Amerika te Madrid, en op wien, als grooten voorstander van de aanhechting van Cuba bij die staten, de aandacht van Europa gevestigd is, is een Franschman van geboorte, en heeft aan eene veroordeeling tot drie jaren gevangenisstraf zijne tegenwoordige fortuin te danken. Hij was eigenaar van den *Nouveau nain jaune* (den nieuwen gelen dwerg), alwaar hij *Mary*, *Leon Halévy*, *Santo-Domingo* en denzelfden *Alphonse Rabbe*, wiens treurig uiteinde door *Alexander Dumas* wordt verhaald, tot mede-arbeiders had. Het was tijdens de restauratie. *Amand Carrel*, die onder gelijke omstandigheden naar Spanje was gevlugt, ried *Soulé* naar Amerika te gaan, en *Barthelémy*, de dichter leende hem zijn pas. *Soulé* vertrok, kwam in Engeland en begaf zich van daar naar Amerika, alwaar hij weldra als advokaat een grooten naam verwierf. In Europa teringachtig, verdween de aanleg tot die ziekte te eenenmale onder de atmosfeer der nieuwe wereld en eene sterke gezondheid kwam de loffelijke eerzucht van den Franschen pleitbezorger te New-York te hulp. De heer *Soulé* sloot een voordeelig huwelijk, maakte fortuin, werd genaturaliseerd en de welsprekendste redenaar in het kongres... en thans is hij door Parijs gekomen als gezant der Vereenigde Staten bij het hof van Spanje.

SPANJE.

Madrid, 11 Sept. De koningin heeft het ontslag van den heer *Doral*, minister van marine, aangenomen. De heer *Collantes*, minister van justitie, is ad interim met de portefeuille van marine belast.

TURKIJE.

De *Straits Times* extra van 2 November behelst het volgende, betreffende het veelbesproken Turksch-Russisch vraagstuk.

Voor zoo ver men, op de laatste tijdingen afgaande, kan oordeelen is er alle reden om te vooronderstellen, dat de oorlog tusschen Rusland en Turkije is uitgebroken, en het is waarschijnlijk, dat de Sultan, hoe ook voor den vrede gezind, buiten staat wezen zal den krijgshaftigen geest zijner onderdanen te bedwingen, wier geduld door de misstellende maatregelen van Frankrijk en Engeland ten eenenmale ten einde is. Alle vooruitzigten op eene minnelijke eindschikking is verdwenen ten gevolge eener door Rusland uitgevaardigde nota, waarin duidelijk verklaard wordt, dat keizer *Nicolaas*, de door de vier mogendheden te Weenen zamengestelde nota aannemende, nimmer van zins geweest is eene jota van zijne vroegere eischen af te doen; zoodat, terwijl de vier mogendheden er bij den Sultan op aandrongen de nota zonder verandering of aanmerking aan te nemen, onder de verzekering, dat dezelve niets strijdigs met zijne waardigheid of de veiligheid van zijne magt inhield, de keizer van Rusland verklaarde, dat de nota, naarvolgens zijne uitlegging, hem alles toestond wat hij eischte. Onder deze omstandigheden is het moeijelijk te voorspellen, welke verdere stappen door Frankrijk en Engeland zullen gedaan worden. Hoe de diplomatie deze zaak zoude kunnen regelen gaat alle begrip te boven, vooral nu Oostenrijk zich aan de deelneming onttrokken heeft, onder voorgeven, dat eene vereenigde handeling niet langer mogelijk is. Het laatste authentieke berigt uit Turkije is, dat de Fransche en Engelsche vloten de Besicabaai voor Constantinopel verlaten hebben, op welke laatste plaats hunne tegenwoordigheid gevorderd werd, om de europesche bewoners te beschermen, ingeval er een volksopstand uitbrak, waarvoor alle vrees bestaat, tenzij de Sultan tot den oorlog besluiten mogt,

BRITSCH INDIE.

De *Straits Times* van den 1sten November behelst het berigt, dat de verpligte quarantaine van de overlandmailreizigers naar Europa is afgeschaft.

CHINA.

Latere berigten omtrent den opstand in dit rijk dan de bereids door ons, in ons nommer van den 29sten der vorige maand, medegedeelde behelzen niets meldingswaardig.

— Het Russische eskader, bestaande uit de *Pallas* van 52, de *Dwina* van 10 en de *Vostock* van 4 stukken, is in de chinesche wateren verschenen en komt openlijk voor het doel van deszelfs zending uit. Dit doel is de Amerikaansche expeditie tegen Japan bij te staan en een gedeelte der privilegiën, die Commodore *Marshall* voorzeker zich bedingen zal, ook voor Rusland te erlangen. Aan boord van de *Pallas* bevinden zich twee personen, die jaren lang in het Russische collegie te Peking, hetwelk ingevolge de bepalingen van het tractaat van 1768 daar is opgerigt, hebben doorgebragt. In artikel 5 van die overeenkomst is het voortdurend verblijf van zes Russische geestelijken en vier studenten te Peking bepaald en dat getal is daar steeds aanwezig met bedoelingen voor de toekomst, welke gemakkelijk te bevatten zijn.

— De zeerooverijën hebben in de Chinesche zeeën eene schrikbarende hoogte bereikt en niets schijnt tot heden in staat te zijn de bijna dagelijks gepleegd wordende gruwelen te fnuiken.

— Te Canton wordt het uitbreken van een opstand dagelijks te gemoet gezien en velen der welvarende inwoners hebben bereids die stad verlaten. Men wil, dat er aanhoudende schermutselingen in de om die stad liggende distrikten plaats vinden.

Kunsten, Wetenschappen, Landbouw, Nijverheid, Land- en Volkenkunde.

Toepassing der Centrifuge op de Suikerbereiding.

Den 6 November ll. werden, op de suikerfabriek *Waroe*, voorbij Soerabaya, toebehoorende aan den heer *J. Kruseman* en geädministreerd wordende door den heer *van Vloten*, proeven genomen met de toepassing der *centrifuge* (middelpuntsvliedende kracht) op de suikerbereiding. Deze proeven, volbragt ten aanschouwe van onderscheidene suikerfabriekanten en andere in de industrie belang stellende personen, werden met den besten uitslag bekroond, en hadden plaats onder het opzigt en de leiding van den heer *van Dolder*, gemagtigde van de Maatschappij *de Atlas* te Amsterdam, eerst onlangs uit Nederland hier op Java, in het belang der suikerfabricatie, aangekomen.

Alvorens van de evenbedoelde op de suikerfabriek *Waroe* genomene proeven te spreken, zal het goed zijn een paar woorden over de centrifuge neder te stellen.

Reeds vroeger is de middelpuntsvliedende kracht aangewend tot het droogen van stoffen in spinnerijën en weverijën; doch werd dezelve in de maand Maart 1848 voor het eerst toegepast op de suikerbereiding, en wel tot afscheiding der stroop van de suiker, waardoor aan die suiker tevens eene schoone, helder witte kleur wordt gegeven. De eerste toepassing geschiedde door den werktuigkundige *Seyrig*, in de beetwortelsuikerfabriek van den heer *P. Claes* te Lembecq in Belgie, welke als eene modelfabriek voor de geheele wereld te achten is. Het was in deze fabriek, dat de heer *van Dolder* de centrifuge het eerst in werking zag en, het groote voordeel dezer uitvinding begrijpende, terstond met den uitvinder en octrooihouder eene overeenkomst aanging voor de exploitatie daarvan in Holland en deszelfs koloniën. Nadat het octrooi behoorlijk in Holland verzekerd was, is de eerste toestel door den heer *van Dolder* reeds in September 1848 in de suikerraffinaderij van den heer *B. Kooy* te Amsterdam in werking gebragt. Daarna is de eerste centrifuge door dienzelfden heer in 1849 in de kolonie Suriname met goed succes ingevoerd. Hij was het ook, die het voordeel dezer uitvinding het eerst in Louisiana (Vereenigde Staten) proefondervindelijk bewees en het octrooi verkreeg voor de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, werwaarts sedert, door de Maatschappij *de Atlas* te Amsterdam, aanhoudend een groot aantal centrifuge-toestellen verzonden wordt.

Ook te Batavia werden in 1850, door iemand van wege den heer *van Dolder* daarmede belast, met de centrifuge proeven genomen, doch mislukten deze, om redenen, onafhankelijk van de deugdelijkheid der toestellen en van het nut der uitvinding. Deze mislukte proeven moesten noodwendig strekken, om de industrielen van Java in te nemen tegen de centrifuge, en werd het dan ook noodzakelijk, dat de heer *van Dolder*, door in persoon herwaarts te komen, de oorzaken kon nagaan, waaraan die mislukking moest geweten worden. Zoodra zijne veelvuldige werkzaamheden in andere streken hem zulks veroorloofden, begaf hij zich dan ook naar Java; kwam alhier nu weinige maanden geleden aan; vond de oorzaken der aanvankelijke mislukking in eene verkeerde behandeling, verbeterde ook de op de suikerfabriek *W*- *roe* verkeerdelijk gestelde centrifuge en bewees door op die fabriek genomene proeven ontegensprekelijk, h groote nut en voordeel, hetwelk deze toestellen, b gepaste aanwending, ook hier op Java voor de suike fabriekanten kunnen opleveren.

De centrifuge is een zeer eenvoudige en dus niet ze kostbare toestel; zij neemt weinig plaats in: misschien voet in het vierkant, Die waarmede op de suikerfabri *Waroe* proeven genomen zijn, was slechts voorloop opgesteld en werd door den stoomtoestel in bewegi gebragt. Dezelve bestaat uit twee nevens elkander ge plaatste ronde trommels of cylindervormige emmers, na gissing twee voet in diameter en iets minder hoog, waa van de opstaande ronddraaijende zijden uit digt in ee gevlochten koperdraad bestaat. Deze trommels of em mers, om welke heen een stevige op den grond vast zittenden ijzeren koker is aangebragt, draaijen horizon taal rond op eene door dezelve loopende as. Op de beid assen der trommels wordt van boven de beweging aan gebragt, op zoodanige doelmatige wijze, dat aan de ge zegde trommels eene beweging kan gegeven worden va 1500 á 1600 ronddraaijingen in de minuut.

In deze trommels nu wordt de natte, tot eene pa gebonden Suiker, zoo spoedig mogelijk na de koking gestort, onderwijl de trommels zachtkens in bewegin worden gebragt. Men zorge dat die zachte beweging geleidelijk en niet bij schokken, overga tot de vervaar lijke snelheid welke daaraan kan gegeven worden, he geen gemakkelijk geschiedt door een eenvoudig, aan de toestel aangebragt apparaat. Door de beweging word de Suiker, van het middenpunt af, tegen de wanden va koperdraad geworpen, en door de ontzettende snelheid die weldra verkregen wordt, perst de lucht de stroo en alle vochtdeelen uit de suiker, door de wanden va koperdraad in den buitenkoker, uit welke die vochtdee len zich, door eene beneden aangebragte opening ont lasten, en zorgvuldig opgevangen worden, vermits d stroop, die bij de proeven bleek van uitmuntende hoe danigheid te zijn, weder gekookt en de daarvan verkre gen Suiker andermaal in de centrifuge dient gebragt t worden.

De Suiker blijft in de trommel slechts van 10 tot 1 minuten. Wanneer men onderstelt dat de bewerking voldoende is, isoleert men den trommel van de bewe ging en brengt die tot stilstand, waarna men bevindt dat de suiker, van helderwitte kleur, zich rondom aa de kanten van de trommel of emmer heeft vastgehecht Met de hand kan men die suiker zeer gemakkelijk af nemen. De suiker is droog genoeg om dadelijk te kun nen worden afgepakt; is men echter in de gelegenheid ze een oogenblik op droogbakken te plaatsen, kan zulk geen nadeel.

Het voordeel van de centrifuge is bovendien, dat d Suiker, welke daarmede bewerkt is, niet aan vochti worden bij de verzending en opschuiving onderhevi is, zoo als men beweert, dat met de in het luchtledig gekookte suiker, die deze bewerking niet heeft onder gaan, wel het geval is.

Zie hier nu de uitkomsten der proefnemingen op de suikerfabriek *Waroe*, welke den 6den November geno men werden en waarbij schrijver dezes tegenwoordig was.

Een pot *hoofdsuiker*, wegende netto 130 katties, i de centrifuge gestort, leverde na verloop van 13½ mi nuut, 64½ kattie suiker, gelijkstaande aan standmonste No. 20.

Een pot *hoofddruivensuiker* (*goela minjak van hoofd suiker*), wegende netto 120 katties. leverde na 13 mi nuten, 63 katties Suiker No. 19 à20.

Een pot *stroopdruivensuiker* (*goela minjak van stroop suiker*), wegende netto 102 katties, leverde na 14 mi nuten, 50 katties Suiker No. 19.

Een pot gevuld met punten uit de potten der hoofd suiker (*pantattan hoofdsuiker*), wegende netto 71 katties leverde na 16 minuten, 48 katties Suiker, No. 17 à 18.

Een pot gevuld met punten uit de potten der stroop suiker (*pantattan stroopsuiker*), wegende netto 124 kat ties, leverde na 14½ minuut, 66½ katties Suiker No. 17.

Waar zulke resultaten spreken, is alle betoog over bodig.

Men lette er echter op, dat wat de genomen proeve aantoonen als verlies aan Suiker, is terug verkregen a stroop van de beste hoedanigheid, die later eene twee bewerking ondergaan zou.

Wanneer men nu in aanmerking neemt, dat bij h gebruik der centrifuge, toegepast in verband tot capaciteit der fabriek, de kolossale pakhuizen overtolli zijn; dat men jaarlijks duizende potten bespaart, met deze de talrijke koelies voor het vullen en hee en weder brengen dier potten dagelijks benoodigd; dat men uit de Suiker haalt al wat er met mogelijkheid uit te halen is; dat men alleen Suiker verkrijgt van supe rieure kwaliteit en wat zeker niet het minste is, dat men veel tijd bespaart, vermits de Suiker 's daags na de koking kan afgepakt en verzonden worden, dan zal he nut en voordeel der centrifuge een ieder in het oo vallen.

Nog verdient opmerking, dat de Suikerfabriek *Wa roe*, alwaar de centrifuge van de Maatschappij *de At las* te Amsterdam in werking is en de hier bedoelde proeven genomen zijn, in vergelijk met de andere fa brieken in den Oosthoek, niet met de beste gronde bedeeld is, hetgeen het door ons hier opgemerkte mee dere waarde geeft. Daarentegen mag niet verzwegen worden, dat tot het welslagen der proeven veel he bijgedragen, de welwillende medewerking van den ad ministrateur der fabriek, den heer *van Vloten*, die niet alleen met den meesten ijver en volharding de belangen van zijn principaal in alles tracht te bevor deren, maar ook een ieder in de gelegenheid stelt, om zijne werkwijze met de centrifuge te komen zie en alle gevorderde inlichtingen deswege te verkrijgen.

Wij eindigen ons opstel met de mededeeling, dat de Maatschappij *de Atlas* te Amsterdam, bij kontrakt met den octrooihouder, uitsluitend geregtigd is, de centri fuge-toestellen in Holland te vervaardigen; terwijl die welke van Engeland en elders worden uitgezonden, door de ondervinding bewezen zijn, op verre na niet de geregelde werking te hebben van die, welke door genoemde Maatschappij worden vervaardigd: zijnde de overbrenging der beweging om tot de vereischte snel heid te geraken, bij deze toestellen op eene veel doel matiger en voor de geregelde werking en instandhou ding van den toestel veel geschikter wijze aangebragt.

JAVA'S OOSTHOEK,
November 1853.

AMBROSIUS.

BIJVOEGSEL
behoorende bij den
JAVA-BODE,
van Zaturdag 19 November 1853, No. 92.

Scheepsberigten.

Straat Sunda doorgezeild.

Datum.		Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van.	Datum.	Naar.
Novemb	14	Engelsch	Cornucopia	P. Jarvis	Singapore	29 Oct	Liverpool
»	—	Fransch	Nathalie	Riogeau	»	18 »	Nantes
»	—	»	Pacifique	J. David	Samarang	10 Nov	Bordeaux
»	—	Engelsch	Derivent	M. Jardine	Port-Philip	15 Oct	Batavia
»	15	Oostenrijk	Splendido	J. Vitien	Manilla	14 »	Port-Philip
»	—	Engelsch	Hero	Carte	Singapore	2 Nov	Adelaide
»	—	»	Anne	J. Corbett	Melbourne	9 Oct	Singapore
»	17	Nederlandsch	Zwaluw	J. Suteijn	Middlesbro	28 Julij	»
»	—	Amerikaansch	W. Goddard	P. A. Hott	Manilla	20 Oct	Boston

Aangekomen Schepen te *Batavia.*

Datum.		Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van.	Datum.	Agenten.
Novemb	15	Nederl. Indisch	Hapheen	Naridien	Samarang	9 Nov	
»	16	Nederlandsch	Cortgene	Scott	Rotterdam	8 Aug	Reynst en Vinju
»	—	»	Menado	Schaap	»	3 »	»
»	—	»	Aldebaran	Meijboom	Sydney	24 Sept	Tiedeman en van der Burg.
»	—	»	Dankbaarheid	Postina	»	25 »	de Weerdt Ruyl en co.
»	—	Nederl. Indisch	Alnoer	Sech Bahamoes	Samarang	12 Nov	Coulster.
»	—	» »	Tartar	Sim Pie	Pekalongan	— »	
»	—	Amerikaansch	Lowell	Meacon	Port-Philip	15 Oct	Paine, Stricker en co.
»	—	Nederl. Indisch	Nagalaut	Winter	Samarang	12 Nov	John Pryce en co.
»	—	» »	Kalie Mantan	Lie Boenping	Banjermassing	3 »	
»	—	» »	Tjaijgoan	Sech Aulagie	Riouw	22 Oct	
»	—	Nederlandsch	Alblasserdam	Pott	Hartlepool	19 Julij	Maclaine, Watson en co.
»	—	»	Capella	Wigman	Soerabaya		Paine. Stricker en co.
»	17	»	Koningin der Nederlanden	Loos	Hongkong		Maclaine, Watson en co.
»	—	»	Derkina Titia		Amsterdam		
»	—	»	Henriette Classina	Hagen	Singapore		de Weerdt, Ruyl en co.
»	—	Nederl. Indisch	stooms. Padang	Persille	Macasser		B. Kopersmit en co.
»	—	» »	Almansoor	Sech Habassy	Banka		Coulster
»	18	Nederlandsch	Catharina Maria		Rotterdam		
»	—	»	Maasstroom	Heijermans	Hongkong		B. Sanier, Suermondt en co.
»	—	Deensch	Johannes	Heldt	Hamburg		Bahre en Kinder
»	—	Nederlandsch	Australie	Tange			van Ommeren. Rueb & Co.
»	—	»	Nijverheid				Paine. Strickor en co.
»	—	»	Christina Agatha				
»	19	Nederl. Indisch	Djelanie	Said Alie	Soerabaya		Coulster
»	—	» »	stooms. Banda	Schmidt	»		B. Kopersmit en co.
»	—	Z. M. stranspt.	schip Prins Willem Frederik Hendrik	kapt. luit. t/z. Buschman	»		

Vertrokken Schepen van *Batavia.*

Datum.		Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar.
Novemb.	17	Nederlandsch	Bernhard Hertog v. Saksen Weymar	Hazewinkel	Soerabaya
»	—	»	Stad 's Gravenhage	Blok	»
»	—	»	Urania	Teylaar	»
»	—	»	Schelde	van Duyn	»
»	—	»	Straat Balie	Mulder	Samarang.
»	—	Nederl. Indisch	Justina	Deibel	Cheribon
»	—	» »	Atiat Tool Barie	Sech Bahasoan	»
»	—	» »	Boreas	Lim Beauwtoe	Palembang.
»	—	» »	Said Maskoor	Alie Mochamat	Soerabaya
»	—	» »	Kim Tiang Hoat	Oeij Pekaij	Banjermassing.
»	—	» »	Djaleha	Samsoedin	»
»	—	Engelsch	Florida	New	Sydney
»	19	Nederl. Indisch	Fathool Rachman	Said Asegaf	Samarang

In lading liggende Schepen te *Batavia.*

Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Bestemming.	Agenten.
Nederlandsch	Barend Willem	Redgers	Soerabaya	Paine, Stricker en co.
»	Maximiliaan Theodoor	de Veer	»	»
»	Stad Nymegen	Melliuk	Samarang	Tiedeman en van der Burg.
»	St. Michael	Plinzenga	Wijnkopersbaai	»
»	Aldebaran	Meyboom		»
»	Rotterdam	Vis	Soerabaya	Reynst en Vinju
»	Twee Anthony's	Klomp		»
»	Cortgene	Scott		»
»	Menado	Schaap		»
»	Mentor	Zeylstra		E. Moormann & co.
»	China	Appel		»
»	Jeannette *	Visser	Rotterdam	B. Kopersmit en co.
»	Maasstroom	Hegermans		B. Sanier, Suermondt en co.
»	Australie	Tange		van Ommeren, Rueb en co.
»	Catharina	Lamers	Tjilatjap	Haager en Schuurman.
»	Jupiter	van der Mey	Passaroeang	»
»	Julie Claire	H. de Wijn		»
»	Dankbaarheid	Postma		de Weerdt, Ruyl en co.
»	Henriette Klassina *	Hagen		»
»	Alblasserdam	Post		Maclaine, Watson en co.
»	Koningin der Nederlanden	Loos		»
»	Derkina Titia	van Zijp		
»	Catharina Maria			
»	IJssel	Messen	Hongkong	Tiedeman en van der Burg.
»	Nijverheid *			Paine Sricker en co.
»	Christina Agatha			
Nederl. Indisch	Ellen	Levert	Samarang	John Pryce en co.
» »	Nagalant	Winter		»
» »	stooms. Padang	Persille	Soerabaya	B. Kopersmit en co.
» »	Banka	Montiero	Padang	W. Anderson, Tolson & Co.
» »	Kompoel Maas	Kamaloedin	Samarang	D. N. Buys en co.
» »	Almansoor Sarie	Mocht Said		»
» »	Salma	Said Albabassij		»
» »	Elmachlar	Said Molahaila	Soerabaya	Coulster
» »	Faidul Rachman	Said Alie	»	»
» »	Jadoel Wadoet	Said Asegaf		»
» »	Nawan El Djoesoor	Said Albabsij	Soerabaya	»
» »	Almansoor	Sech Jamanil	Indramaijoe	»
» »	Alnoer	Sech Baharmoes	Samarang	»
» »	Djelanie	Said Alie	Palembang	»
» »	Foelkoor Hair	Said Alkaf		
» »	Walvisch	Said Alhadiet		
» »	Hapheen	Naridien		
» »	Tartar	Simpie		
» »	Kalimatan	Lie Boenpeng		
» »	Tjay Goan	Sech Aulagie		
Engelsch	Derwent	Sardine	Samarang	Hunter, Houghton & Co.
»	Rhone	Snow	Sydney	Morgan, Melbourn en co.
»	Rowallan	Botton	Londen	Maclaine, Watson en co.
Amerikaansch	Daniel Webster	Besbie	Melbourne	Paine, Stricker en co.
»	Lowell	Meacon		»
Zweedsch	Maria Charlotte	Schmidt		Metzendorf, Wilmans en co.
»	Cecilia	Hjarne		Pitcairn, Syme en co.
Belgiesch	Julie	L. Meyer		Busing, Schöder en co.
Deensch	Johannes	Heldt		Bahre, en Kinder

De Nederlandsche Particuliere Schepen zijn aangeduid met een *.

Kapitein *B. W. van Zijp,* voerende het Nederlandsch schip *Dirkina Titia* op den 18 dezer van Amsterdam hier ter reede gekomen, rapporteert gepraaid te hebben het Nederlandsch schip *Clio,* kapitein *B. ter Haar,* op 13° 30' Z. B. en 104° 14' O. L.

Verder rapporteert gemelde kapitein eene droogte ontdekt te hebben beoosten de *Angenieten eilanden,* Z. O. ten O. ${}^{1}/_{2}$ O. regtwijzend; het eiland *Menscheneter* tusschen het tweede en derde der Westelijke *Angenieten eilanden* door te zien. Gemelde droogte is eene witte koraalklip, met naar gissing 3 vademen water.

AANGEKOMEN PASSAGIERS.

Met het Engelsch schip *Derwent:* de heer *Matherions.*
» » Nederlandsch schip *Cortgene:* de heeren *Pahud.* — *Arriens.* — *Duivenbode.* — mevr *de Perez en familie.*
Met het Nederlandsch-Indisch schip *Alnoer:* de heer *J. C. Twijfel en familie.* — mejufvr. *P. F. Akerbeek.*
Met het Amerikaansch schip *Lowell:* de heeren *R. Melbourne.* — *Scott.*

VERTROKKEN PASSAGIERS.

Met het Nederlandsch schip *Schelde:* de heer *C. J. F. Merandolle.*

Handelsberigten.

Aanvoer.

Van Amsterdam per ned. schip *Mentor.* kapit. *Zijlstra.* agenten E. Moormann en co.

9 coll. manufact. 27 do. do. provisien. *Bahre en Kinder.*
3 kisten boeken. 1 do. porceleinen. *van Dorp.*
2 ijzeren brandkast. 10 coll. manufact. 17 do. provisien. *de Weerdt Ruijl en co.*
37 coll. manufact. 2 do. modewaren. 100 kisten venster glazen *Sanier Suermondt en co.*
10 kisten ijzerwerk. 25 do. tin. 3 do. manufact. *Kopersmit en co.*
69 do. manufact. 169 coll. touwwerk *Busing Schroder en co.*
21 do. do. 11 do. kramerijen, 9 do modewaren. 1 do. bloemen 1 do. wolle goederen, 2 do. zijden stoffen. *Pandel en Stichaus.*
60 kn. bier. *Kreglinger Dummler en co.*
50 do. do. 70 vs. boter, 10 coll. manufact. *de agenten.*
7 coll. manufact. *Anderson Tolson en co.*
6 do. bitter. *van Riet en co.*
88 kn. wijn. 14 do. likeur. *van den Biezen en zoon.*
13 do. meubelen. *gebr. Roselje en co.*
18 do. manufact. 12 hammen. 20 coll. diverse. *Order.*
20000 steenen. 10 vs. specie. 237 kn. en 721 coll. manufact. 37 do. 37 do. glaswerk. 1 do. zijden goederen. 78 balen koffij zakken *N. H. M.*
609 coll. gouvernements goederen.

Van Rotterdam per ned. schip *Cortgene.* kapitein Scott, agenten Reijnst en Vinju.

100 vs. boter. 100/$_2$ leggers *de agenten.*
352.306 ned. ℔ steenkolen *Cores de Vries.*
200 keld. genever. 17 coll. manufact. *de Weerdt Ruijl en co.*
11 kn. boeken. *van Haren Noman en Kolff.*
10 dito papier. 11 do. wijn. 1 kist laken. *van Ommeren Rueb en co.*
200 hammen. 3 md. vleesch. 12 kn. manufact. *Sanier Suermondt en co.*
2 vn. specie. 1 kist manufact. 1 dito ijzerwerk. *Charante.*
5 kn. papier. 15 dito wijn. *Kreglinger Dummler en co.*
4 do. manufact. *Bahre en Kinder.*
1 kt. papier. 1 do. pennen. 3 kn. manufact. 9 spiegels. *Gumprich.*
1 kist messen. *Martin Dyce en co.*
5 kn. wijn. 1 kt. truffels *Tiedeman.*

Van Nederland via Hartepool. per ned. schip *Alblasserdam.* kapit. Pott. agenten McLaine Watson en co.

789 tonnen steenkolen 50 hammen. *de agenten.*

Van Melbourne via Amerika. per amer. schip *Lowell.* kapit. Meacorn. agenten McLaine Watson en co.

1.400 sovereigns. 180 vn. brood. 90 vs. tongen. 90 do. vleesch. 2 vn. gedr. appel. 40 do. azijn. 25 kn. wijn. 530 ks. zeep. 5 kn. beschuit. 90 vn pik. 300 do. vleesch. 100 chocolaad. 200 ledige vatten. 151 kn. manufact. *de agenten.*

Van Australie en Anjer. per belg. schip *Julia.* kapit. *L. Meijer,* agenten Busing Schroder en co.

8393 zakken suiker, *Order.*

Van Singapore per eng. schip *Rhone.* kapit. Snow. agenten Morgan Melbourn en co.

48 ijzeren huizen. 47 coll. meubelen. 50 ton suiker. 10 do. koffij. 100 blik arrowd. 121 zakk. peper. 1068 boss. rotting. 40190 steenen. 10 pic. thee. 170 sago. 16 coll. kramerijen. *voor Australie.*

Van Hongkong per ned. schip *Bernhart Hertog van Saxen Weymar.* kapit. Hazenwinkel. agenten B. Kopersmit en co.

10 vs. loodwit *Order.*

Van Riouw per ned. ind. brik *Tjaij Goan.* kapit. Sech Achmat bin Alegie.

58 pic. medicijnen. 1 pot ghie. 2 kn. sarongs *Said Aloewie Satrie.*
100 st. riemen. *de Bruyn Kops.*

Van Bandjermassing per ned. ind. brik *Kalimantan.* gezagvoerder *Lie Boenseng.*

378 pic. rotting. 100 ps. kadjang matten. 3938 do. malvika matten *de gezagvoerder.*
40 katj. was. 16 ps. stroo deksels. 2 corg. matten. ${}^{1}/_{2}$ do. rotting hoeden *Lim Boenha.*

Van Muntok. eiland Banka. per ned. ind. bark *Nawan Eljoesoer.* gezagvoerder Said Salim bin Mochamat Habasij.

5354 schuitjes tin *gouvernement.*
7 tobbe olie *Anderson Tolson en co.*
3 picol honig *de gezagvoerder.*

Van Palembang. per ned. ind. bark *Lachmadie,* thans hernd. *Moonbool Geijr.* gezagvoerder Said Aboebakar bin Alkaf.

331 pic. ongeb. rood katoen, 98 do. rotting, 11 do. trasie, 9 do. witte dammer. 5.000 st. dakpannen. 1.000 do. vloer steenen. *Sech Aboebakar Bofadil.*
$99^{1}/_{10}$ pic. ongez. katoen. *de gezagvoerder.*
33 » » » *Keagoes.*
5 pic. gedroogde visch. 27 do. was. *Said Aloewie.*
5 do. do. garnalen. 43 fl. wierook. *Said Achmat Bahanum.*
10 do. witte dammer. *Order.*
55.000 kroepoek. *Said Segaf.*
40.000 do. *Order.*
6 pic. gambier. *Oen Liang Bie.*

Van Padang per ned. ind. schip *Justina,* kapit. Deibel. agenten McLaine Watson en co.

1.200 pic. koffij. $91^{60}/_{100}$ do. rotting. $256^{85}/_{100}$ do. benzoin $3^{22}/_{100}$ do. was. $37^{67}/_{100}$ zwt. peper. *de agenten.*
$485^{92}/_{100}$ pic. koffij. $26^{10}/_{100}$ do. kassia. *Kopersmit en co.*

Van Padang per ned. ind. bark *Jadoel Wadoet,* gezagv. Sech Said bin Hassan Segaf.

4.322 pic. rijst. 355 do. kassia. 165 zwt. 2.400 do. koffij. 60 do. benzoin. $1^{80}/_{100}$ do was. 1 pic. dammer. 12 do. sago. $60/_{100}$ do. garen *Lim Hoa.*
700 pic. rotting 400 do. koffij. *Said Achmat Jafar.*
200 do. koffij. *Said Alie Hendaan.*
200 do. do. *Said Aqdul Latiep.*
400 do. do. 38 do. zwart peper. 22 do. muscaat. $13^{50}/_{100}$ do. foelie. *Tjie Oekien.*
$210^{53}/_{100}$ pic. kassia 920 do. koffij. *Kopersmit en co.*
400 pic. koffij. *van den Broek.*
$180^{60}/_{100}$ pic. koffij. *John Pryce en co.*
$17^{90}/_{100}$ do. do. 974 do. rotting. J. *Purvis.*

Uitvoer.

Naar Nederland via Samarang. per ned. *Straat Balie.* kapit. G. Mulder.

771 schuitj. tin. *N. H. M.*

Naar Samarang en Bandjermassing per ned. ind. schoener *Djaleha.* gezagvoerder Hoesin Samsoedien.

3 kasten. 1 kist toilet. 2 tafel kleeden *D. N. Buijs en co.*
3 kn. sigaren. *H, Plump.*
3 do. porceleinen. 1 dito provisien. gebr. *Roselje en co.*
1 wagen en 1 bendie *Zakaera.*
15 kn. man. sigaren. *B. Andreas en co.*
31 do. cog nac. 2 pijp. spiritus. 8 kn. sigaren. *E. J. Goring.*
2 kn. sigaren. *John Pryce en co.*
20 do. madapollams *N. H. M.*
2 do. speelgoed. 3 do. eau de lavendel. 1 do. kramerijen. 1 do. handschoenen 3 do. papier. *L. Platon.*
394 pic. zwd. ijzer. *Oeij Tiang Djoen*
4 kn. geweven katoen. 1 do. diversen. *E. Moormann en co.*
2 oxh. wijn. 6 ks. cognac. *Campredon.*
1.000 ps. en 13 balen goenij zakken *McLaine Watson en co.*
56 kn. katoen goederen *Adam en co.*
2 do. kaijoe poetie olie. *Mochamat Ariep.*

Naar Cheribon. per ned. ind. bark *Atiat Tulbarie.* gezagvoerder Sech Abdul Rachman bin Osman

2 vn. meel. 1 kist spiegels 1 do. schilderijen. 1 do. alkatieven. 3 vn. bier. 2 roll. vilt. 6 vn. teer. 1 mnd. koffij. 1 kist thee. 1 do. div. 3 vs. boter. *John Pryce en co.*
22 kn. chin. goederen. *de Weerdt Ruijl en co,*
10 vn. koolteer. 1 ks. roodewijn. 10 do. portwijn 2 do. diverse. *Paine Stricker en co.*

MILITAIRE SOCIETEIT CONCORDIA.
Thé dansant op Zaturdag 26 November.

CORRESPONDENTIE.

☞ De redactie van den *Java-Bode* verzoekt beleefdelijk alle toe te zenden bijdragen enz., voor dit blad te willen doen toekomen aan den expediteur van hetzelve, den Heer *H. M. van Dorp,* boekhandelaar te *Batavia.*

BATAVIA, 19 *November* 1853.

Mr. L. J. A. TOLLENS.
W. L. RITTER.

GEDRUKT EN UITGEGEVEN TE BATAVIA BIJ W. BRUINING.